

Lausunto hallituksen esityksestä hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Kunnanhallitus 24.02.2025
1520/00.01.02/2022

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 20.2.2024 työryhmän valmistelemaan hankintalainsäädännön muutosta pääministeri Orpon hallituksen hankintalakiin liittyvien hallitusohjelmakirjausten mukaisesti. Työryhmä sai työnsä valmiiksi 30.11.2024 ja luovutti hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksensa työ- ja elinkeinoministeriölle tammikuussa 2025.

Uudistuksella hallitus haluaa edistää markkinoiden toimivuutta, lisätä kilpailua ja kilpailuneutraliteettia sekä huomioida huoltovarmuuteen liittyviä tarpeita julkisissa hankinnoissa. Hankintojen tehostamisella tavoitellaan merkittäviä kustannussäästöjä keskipitkällä aikavälillä. Tavoite on lisätä yritysten edellytyksiä osallistua julkisen sektorin tarjouskilpailuihin.

Hallitusohjelmakirjausten toteuttamisen lisäksi mietinnössä esitetään tehtäväksi hankintalakiin ja erityisalojen hankintalakiin sekä rikosrekisterilakiin eräitä säädöshuoltoon liittyviä muita muutoksia.

Työ- ja elinkeinoministeriö ei ole pyytänyt Ranuan kunnalta erikseen lausuntoa. Kunta voi kuitenkin antaa lausunnon Lausuntopalvelu.fi -palvelussa 11.3.2025 mennessä.

Lait on tarkoitettu tulevan voimaan 1.1.2026.

Lausuntopalaute on myös tärkeä osa varsinaisen hallituksen esityksen valmisteluun kuuluvaa vaikutusarviointia.

Hankintalain uudistamiseen tähtäävässä työryhmämietinnössä erityinen uusi tiukentuva normi on mietinnössä esitetty sidosyksiköiden vähimmäisomistukseen liittyvä edellytys. Tämä säätäisi mm. kuntien yhdessä omistamien yhtiöiden käyttöä niin, että hankkiakseen palveluita omistamaltaan osakeyhtiöltä tai muulta yhteisöltä kunnan tulisi omistaa siitä vähintään 10 prosenttia. Esitetty lainmuutos aiheuttaisikin merkittäviä toiminnallisia muutoksia monien peruspalveluiden hankinta- ja järjestämistapaan useissa kunnissa.

Kuntaliitto on jättänyt työryhmämietintöön tältä osin eriävän mielipiteen, kuten myös monet muut työryhmässä edustettuina olleet organisaatiot. Mikäli mietintö etenee lainsäädäntöön sellaisenaan ilman muutoksia, tulee kuntien palveluiden hankinta jatkossa muuttumaan. Lapissa muun muassa talous- ja henkilöstöhallinnon sekä ICT-palveluiden tarjonta on vähäistä ja esitetty muutos vaikeuttaisi kyseisten palveluiden hankintaa. Poikkeuksia tarvitaan ehdottomasti. Erityisesti huolettaa pienten kuntien tilanne, mikäli hankintalakiesitys menee sellaisenaan läpi. Osaamista mm. kilpailutuksiin sekä talous- ja henkilöstöhallinnon järjestämiseen ja kehittämiseen on hyvin niukasti tai ei laisinkaan.

Linkki hankintalain uudistamishankkeeseen:
<https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM014:00/2024>

Päätösehdotus

Kunnanhallitus antaa asiassa seuraavan lausunnon:

Lausuntoluonnos rajoittaa kuntien mahdollisuutta päättää toimintojensa järjestämisestä. Esityksen suhdetta perustuslain 121 §:ään ei ole riittävästi arvioitu. Esitetystä muutoksesta ei seuraisi hyötyjä vaan päinvastoin haittoja.

Muutos edellyttäisi merkittäviä uudelleenjärjestelyjä mm. talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen järjestämisessä. Esitetty siirtymäaika ei ole riittävä, vaan sen tulisi olla vähintään 3 vuotta.

Poikkeuksia tulee säätää niin, että niissä huomioidaan pienten kuntien tilanne. Alle 10 000 asukkaan kunnilla tulee olla mahdollisuus palveluiden hankintaan sidosyksiköiltään myös alle 10 %:n omistuksella. Lisäksi pitää tunnistaa alat, joita markkinat eivät hoida tehokkaasti sekä maantieteelliset alueet, joilla ei ole riittäviä markkinoita tietyn palvelun hoitamiseen.

Päätös

Lisätietoja asiasta antaa:
kunnanjohtaja Tuomas Aikkila
puh. 040 539 4293. etunimi.sukunimi@ranua.fi